

trer, traure, traure-hi, treure, treure el bull, treure fa-
ves d'olla, traure cap, traure cap un carrer, tret adj.,
tret m., a llarg tret, tret de, treta f., La Treta, Les Tre-
tes, +treitura, atraure, atreure, atret, atraient, atraci-
ció, atraïment, atractiu, atractivol, atractible, abstraure,
abstrer, abstracció, abstret, abstracte, abstractissim,
abstractici, abstractiu, abstractor, abstractesa, bestreure,
bestraure, bestrer, bestreta, bistraure, bistraeta, con-
traure, contraent, contracció, contràtil, contracilitat,
contractible, contractent, contractura, contracte, con-
tractar, contractament, contracta, contractació, con-
tractable, contractant, contractador, contractista, con-
tractual, contret, contreit, detraure, detracció, de-
traent, detraedor, detractor, detractador, detractar, de-
tracció, detractiu, distreure, distraure, distraictissim,
distraccionari, distret, distraete, distreure, entretreure,
extreure, extraure, estraure, s'és estret, estraure's
d'un afer, estrer, extracció, estracció, extracte, extret,
estraite, extractiu, extractor, extractar, extractador, ex-
tractable, maltret m., haver maltret, maltrait, traure
mal, pertret, pertreit, peltret, petifell, patufell, pati-
fell, retreure, retraure, retrer, retraure's, retràit, retret,
retrata, fer retrata, retraent, retraïment, retracció, re-
tractor, retracte, retractor, retracció, retractable, re-
tractabilitat, irtractable, retràtil, retracilitat, retrat,
retratar, retrato, retràtol, retratador, retratista, retra-
table, retratament, retrateria, retrotraure, retracció,
sostraure, sottraure, sostraure's, substraure, sotreita,
subtracció, subtrahend, subtraciu, subtracció, sub-
strahens, subtraciu, sustracció, sustrahend, sustrac-
tiu, tracció, tractor, tractoriu, tractiu, tractivol, tractar,
tractat, tract, tractus, tractadista, tractador, tractable,
intractable, pertractable, pertractar, tractació, tracta-
ment, tractant, tracte, tractejar, tractivol, maltracte,
maltractar, maltractament, maltractada, traçar, traça,
a traça, a la traça, segons traça, traç, traçador, traçaire,
traçament, traçat, traçut, traços, traçuderia, tracetes,
maltraçat, atraçar, atraçador, atraçament, atraçat, aterçat,
aterçadament, atraçar, taraçar, destraçar, tragi-
nar, tragina, tràina, tragi, tràinya, tranyina, tràinyera,
traginer, Font dels Traginers, traginera, tragineria,
traginat, traginable, traginada, +traginadis, traginadis-
sa f., traginadura, entraginar-se, tragella, traigella, tre-
sillar, tresellar, trisella, tragilla, tragellar, trisellar, tre-
llijar, trellija, traïlla, tralla, trallar, sentir-se trallat,
atrallat, trall, trajo, tràjol, El Tràjol, El Trao de la
Faluga, trineu, tren, trenc, trinc, entrenar, entrena-
ment, entrenador, desentrenat, desentrenament, traer
[n. 1], trèurer [n. 1], redret [n. 4], tragella [n. 9],
tregetlar [n. 10], tregetle [n. 10], trall, trallar [n. 12].

Treut, V. tribut

TREVA, del fràncic *TRĪUWA, 'pacte' i potser ja
'treva', que pròpiament significava 'fidelitat', com les
formes paral·leles dels altres dialectes germànics (a.-al.
ant. *triuwa*, gòt. *trigwa* etc.), derivades de l'adjectiu
que significa 'fidel' (a.-al. ant. *triuwi*, ags. *tréowe*, gòt.
triggws, avui al. *treu* 'fidel', angl. *true* 'veritable'). □
1.ª doc.: docs. dels Ss. XII i XIII.

En el pacte d'armistici entre la Seu d'Urgell i Foix,
«... Nós En Poncz --- bispe d'Urgel, e nós --- per totz
los nostres omes, --- donam *treves* fermes --- a vós En
Roger comte de Foix --- e a totz vostres --- tro a Pen-
tacosta --- E nós En Roger --- donam *treves* --- a vós
Sr. En Poncz --- e metem en aquestes *treves* A. dez
Castels d'ací tro a Sent Michel ---; e si posada era la
discòrdia --- fa<s>en totes les *treves* desús-dites;
però --- si s'esdevenia --- que negú mal --- fos feït ---
on *treves* fossen trenchades --- sia emanat emre 20
dies a coneguda de ---» a. 1244 (PPujol, *DocsVgUrg.*,
9.3ss.). Anàlogament en molts docs. d'aquest segle o
del XII, com un de Segarra («28 oveïles cobre-les per
treves e non ne dé nenguna ad A. Nebot ---») (PPujol,
o. c., 6.9); o un altre de l'alta vall del Segre p. p. Mi-
retS (*RHisp.* XIX, 6 tir. a p.): «d'achesta hora enant
treva e paz tenré ---»; o un del comtat de Bna. de
1259, p. p. CaCandi (infra).

No escau ací donar detalls sobre la treva des del
punt de vista històric ni de la història del nostre dret
públic i feudal. És sabut que els primers estatuts de
pau i *treva* coneguts van ser formulats en el sínode
celebrat a Toluges, el 1024, dins el comtat de Ros-
selló; i que els Usatges de Bna. (promulgats, segons
els *Gesta Comitum*, en la cort de Ramon Berenguer I,
el 1068) contenen algunes disposicions relatives a la
pau i *treva*, que semblen resumides en l'Usatge 133 de
l'ed. oficial (eds. 1544 --- i en versió cat. de 1412, eds.
1495 ---, reproduïdes en la de R. d'Abadal i Valls T.,
1913).

N'hi havia versions catalanes en llengua de c. al
S. XIII, com la publicada acuradament per Rovira
Armengol en *NCL.* XLIII, on l'Usatge corresponent
(aquí CVIII) declara: «a la vall, los dits prínceps
[R. Bg. i l'esposa Almodis] estans en Barcelona, en
l'esgleya de Sancta Crou e de Sta. Eulàlia, ab consel e
ab ajuda del Sr. Bisbe de Bna. e d'Osona e de Giro-
na, e --- per clamament dels magnats d'aquella terra, e
dels altres crestians Déu temens, confirmaren pau e
treva de Senyor, que fos tenguda en lur terra tots
temps; e si --- era trencada --- esmenar-la deu ---».

Ja també en l'usatge 69: «si alcú, per *treva* de Se-
nyor [‘durant la treva de Déu’], se met en aguait o
establex dedín lo terme del castel de son aversari, e
ab aquel aguait l'endemà romprà la *treva* del Senyor,
esmèn-la en poder del Príncep». I encara en d'altres
com: «*treva* de Senyor afermaren fortment los bisbes
que tots temps fos tenguda --- del sol post del dis-
sabte entró al sol exit del dilluns» (cxv, *NCL.*, 132.14;
altrament cf. *NCL.*, pp. 25, 27, 98.14, 125; text oficial,
242.2f.; variants, 287).

La forma *treva* és francament predominant en totes
les fonts catalanes; i en les escrites en la nostra llen-
gua, en forma aclaparadora. Alguns editors, i fins mss.
tardans introdueixen falsament la variant *tregua*; p. ex.
en la sàtira val. del S. XVI, *Consells a un casat*, la rima
obliga a llevar la forma impresa *tregua* i a restituir
treva.¹

És la forma comuna en tots els grans escriptors an-
tics i moderns, ja des de Llull: «... Era tan irat cascu